

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva és vidékre postai megküldéssel:

Egész évre . . . 6 ft.
Fél évre . . . 3 ft.
Negyed évre . . . 1 ft 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

Hirdetéseket

négyszög centim.-ként 3 krajával számítunk — Kincst. bélyegdíj minden hirdetésért 30 kr.

Nyilt-tér minden sor 20 kr.

ŐRÁLLÓ

Politikai, szépirodalmi és közgazdasági lap.

Megjelen hetenként kétszer, u. m.: szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőség:

hova a lap szellemi részét illető közlemények küldendők:
Sárospatak, Gortvay-féle ház.

Kiadóhivatal:

hova az előfizetési pénzek, hirdetési kéziratok s díjak és a lap szétküldésére vonatkozó felszólalások intézendők:
Sátoralj-Ujhely, fűtér 9. sz.

Kéziratokat nem adunk vissza.

Bérmentetlen levelet nem fogadunk el.

Főmunkatárs:

CSENGEY GUSZTÁV.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

Dr. BARTHA BÉLA.

Szerkesztőtárs:

ifj. dr. MITROVICS GYULA

Kiadó:

a „Zemplén” nyomdája.

Néhány szó a felekezetenélküliség kérdéséhez. *)

Igazsága van a «Protestáns Főrendek» című cikk írójának abban, hogy a protestantizmus a lelkiismeret szabadságán alapszik, és hogy e szabadság magában foglalja a felekezetenélküliség jogát is; hanem, már abban nem tudok vele egyetérteni, hogy azt a jogot lehet feltétlenül, illetve a mi viszonyaink között már lehet, sőt kell *nyiltan és azonnal érvényesíteni* épen a vallás-erkölcsi élet legmagasabb érdekeire tekintettel. Mert a gyermeket tejjel kell ám táplálni, nehogy beteg legyen s idő előtt legyen a halál martaléka.

Ha a mi népünk általában meg volna érve annak a «felekezetenélküliség»-nek szabadságára, el tudná hinni, meg tudna róla győződni minden nagyobb baj nélkül, hogy tulajdonképpen más a vallás-erkölcsiség és a pusztá felekezetiesség s azok érdekei nem mindig ugyanazok; tisztán állana előtte, mint előttünk áll, kik miveltségünkönél fogva képesek vagyunk ide felemelkedni, hogy a látható egyházak (felekezetek) mindmégannyian, igen is, csak külső formái az Isten lélekben és igazságban való imáadásának, mely elméletileg az isteni «hit- és erkölcsi igazságok» ismerete, gyakorlatilag pedig egyszerűen az «emberszeretet» fenséges eszméjének élő kultuszában áll; ha annak az ismeretnek már birtokában lenne a nép, hogy azok a «formák» csak is emberi alkotások, mint ilyenek már mindenestre kisebb-nagyobb mérvben tökéletlenek; ha tudná az a nép, hogy vallásos meggyőződéséért mindenki egyedül a mindeneket tudó Istennek, annak a megfoghatatlan «utolsó ok»-nak és lelkiismeretének tartozik felelősséggel — no meg az államhatalomnak, mint a népfenség képviselőjének is némi tekintetben: amennyiben a vallásos meg-

*) E cikket szerzője régebben beküldte. Mivel aktualitását még mindig nem vesztette el, szívesen közöljük, mint „altera pars” véleményét, melynek más ügyben s máskor is szívesen helyt adunk. Az „Őrálló-nak” e kérdésben elfoglalt álláspontja ismeretes.

AZ „ŐRÁLLÓ” TÁRCÁJA.

A Boszporuson.

Írta s az eperjesi keresk. egyesületben felolvasva *dr. Szilvák Mátyas* akad. tanár.

Jelleg: „A régi vándornak, aki az utat még az ősi tekervényes vonalakon járta, úgy hangzik fölüben ez a beszéd, mintha a jövőendő század esodát jósolná neki valami órákulum.”
Tóth Béla.

Oda a messze, tündéri keletre, ahol az én lelkem a páratlan kincsű régi és újabb emléken oly édesen elmereng, a felséges szépségű Boszporus partjaira akarom elvezetni t. hallgatóimat.

Európában a páris-, bécs-, budapest-, belgrád-szófiai fővonalon, a hasonlíthatatlan szép vidékű török fővárosnak, Konstantinápolynak kőser török részébe *Stambulba* ér a vonat, amelynek pályaháza igazi keleti fényvel és pompával van berendezve. A földgömbön — ugymond Humboldt Sándor — alig van 4-5 város, amelynek neve ismertebb s világhírűbb, vidéke pedig felségesebb volna, mint épen *Konstantinápoly*, holott népessége — a kezdetleges török statisztikai adatok szerint — alig haladja meg az 1 milliót. Történeti és polit. fontosságán kívül

győződés külső cselekvésben nyilvánul: — ugy igen, én is szívből üdvözlöm a magyar kormányt, a felekezetenélküliség jogának szándék-bavett azonnali érvényesítéséért. Hanem én úgy tudom, ennek a fenséges szabadságnak az élvezetere a mi népünk általában nincs megérve. Nem lesz ereje azt elhordozni. Nyilván úgy tűnnek föl előtte az államhata'om azzal a «szabadság»-gal, mint a ki nem csak közönyös az egyes vallásfelekezetek különleges hitnézeteivel szemben, csak alattvalói az államtörvényeinek engedelmeskedjenek; hanem, hogy magát az egész vallás-erkölcsi életet is pusztá komédiának tartja.

Mert akárki mit beszél is, ki apróra ismeri a mi népünk gondolatvilágát, folytonos érintkezésben lévén vele, nekem igazat fog adni, midőn állítom, *hogy a mi népünk még mindig nem tud felemelkedni a felekezeti elfogultság alant, ködös sphaerájából a nélkül, hogy el ne szédülne a magasságban.* Ez a gyorsan, rohamosan való haladásnak természetes következménye. És nálunk a «felekezetenélküliség» jogának törvénybeiktatása ma még rohanva haladás a szabadelvűség küzdőterén.

Tudom, a «báronyszék»-ben mindig okos emberek ültek, de kiválóan most ülnek benne okos emberek, s én talán arra sem vagyok méltó, hogy sarujokat megoldjam; de azt is tudom, hogy nem kisebb ember, mint *Kossuth* mondá: «Ha okos ember téved, nagyot téved» és azt is tudom, hogy «*errare humanum est.*» És én azt hiszem, ám legyek rossz próféta, hogy a felekezetenélküliség jogának a mostani társadalmi viszonyok mellett kiható erejére nézve minisztereink nagy tévedésben vannak.

Ne hozza fel nekem senki e tekintetben Amerikát. Ott egészen mások a viszonyok. Még Franciaországban is kedvezőbbek voltak arra a «szabadság»-ra a feltételek. És még is mit látunk itt? Látjuk, hogy nem csak, hogy nem indultak nagyobb virágzásnak az u. n. vallásos-erkölcsi testületek, mióta a felekezetenélküliség joga itt is törvényerőre emelkedett, hanem ellenkezőleg, én úgy tudom, hogy a

nagy jelentőséget ad a városnak páratlan természeti fekvése s ethnographiai nagy érdeke. A *Boszporus* tengeri világútjának partján, részben még Ázsiába is átnyulva, szeliden emelkedő 7 halmon hosszas háromszög alakjában épült e város, amelynek multját és jelenét 3-mas neve: *Byzanc*, *Konstantinápoly* és *Stambul* fejezi ki leghívebben. Közepén 7 km. hosszú s 300-600 méter széles tengerág: a hajókkal és ladikkokkal bőven megrakott u. n. *Aranyszaru* vágja ketté s osztja fel városrészekre, amelyek között *Stambul* főváros mellett *Galata* és *Pera* a legnevezetesebbek. A Boszporus tulsó részén *Seutari* emelkedik ki, s a mi mindennél szebb, a mecsetek és minaretek ezrei a hajó árbócokkal ellentétben valóságos festői képet nyújtanak. *Galata tornyáról* szétnézve, hű képet nyer az útaz az egész város fekvéséről s e vidék páratlan panorámájáról. Remek látványt nyújt nevezetesen az európai, főleg görög u. n. frenk (idegen) lakosságú s modernebb berendezésű *Perára*, *Galatára*, *Stambulra*, az ázsiai partokon fekvő *Scutarira*, *Rodostóra*, a Boszporusra, a *Márványtengerre*, az élénk forgalmú kikötőre s az *Aranyszarvon* át vezető s *Stambult Galatával* és *Perával* összekötő 2 nagy hajóhídra, ahonnan s a mellette lévő óriási kikötőből indul ki a sok fellobogozott hajó a szélrózsa minden

legvastagabb materializmus harapódzott el ott általában a társadalomban, nem a nagyok, de a kicsinyek között harapódzott el, mindig nagyobb-nagyobb hullámokat vetve, — mert hiszen az előkelő körök általában már az előtt is nyakig ültek ama boldogságban, mit a materializmus nyujt bálványozóinak. Én legalább Franciaországot így ismerem.

Tudom, hogy a jó alkalmat áron is meg kell venni, tudom, hogy a vallás szabadság biztosítására általában kedvezők a mai viszonyok; de én még is annál maradok, hogy a felekezetenélküliség szabadságára ez időszert a mi népünk még nincs megérve. És azt mondom, hogy egyelőre jó lenne egy hoszu pihenőt tartani a «felekezetenélküliség» mértföldmutatója előtt, a szabadelvű vívmányok országútján.

Egy világi ember.

Az országos gyámintézet és a konvent.

Azon ügyek között, amelyekkel a november 20-ikán összeülő ref. konventnek foglalkoznia kell, alig van fontosabb, mint az országos ref. lelkesi gyámintézet ügye. S most, midőn a hivatott tényezők többnyire túl vannak az alapszabály-tervezet bírálátán, az ügy súlypontja visszahelyeződik a konventre és a közfigyelem is oda irányul, várva és lesve is, hogy mi fog történni ottan a tervezettel?

Biztos feleletet adni e kérdésre, most még nehéz feladat. A nehézség részint abban a mostoha sorsban rejlik, mely a tervezetet a hivatalos és nem hivatalos kritika rostájában érte; részint abban a kötött helyzetben, melybe a konvent a zsinat sürgető rendelkezése és saját, ösmeretes határozata folytán jutott. A helyzet kétségen kívül bonyolult, a kibontakozás nehéz.

Mi azt hiszszük, hogy a tervezetnek és így a gyámintézet megnyiltának sorsa most már attól függ, hogy minő súlyt helyez a konvent az egyházi testületek és a sajtó véleményeire,

irányában a fekete tenger s a dardanellák szorosán át a földközi tenger felé. Méltán mondták a Galata tornyáról nyíló panorámát a föld egyik legszebb pontjának, amelylyel csak Nápoly vetekedhetik A 400 m. hosszú *stambuli híd* a keleti embercsoportok egyik legváltozatosabb képét nyújtja. Különösen érdekes a törökök öltözete rikító színezete miatt. Alkotórészei: a fez, turbán, a bő ujas, dolmány, s a széles bugyogó; a nőknél ugyancsak a fez, papucs, az arc nagy részét befedő kendő s a zsákalaku köpeny. Ezt a szemet gyönyörköd-tető látványt csak a gazdátlan kutyák ezrei zavarják, amelyek *Konstantinápoly* utcáin szabadon élnek s a házakból kikerülő hulladékon tengődnek.

Az *Aranyszaru* hídján áthaladván, a tisztán török lakosságú *Stambulba*, a hajdani *Byzancba* érünk, ahonnan elragadó kilátás nyílik egyrészt a *Márványtengerre* s a távoli kisázsiai hófedett brusszai hegyekre, a másik, európai oldalon pedig *Galatára*, *Perára*, le az ázsiai partokra és a Boszporusra. Itt érdemes megtekinteni a nevezetesebb mecseteket. Legfelségesebb a *Hagia Sophia*, szent Zsófia temploma, a világ egyik legremekebb temploma, 55 m. magas főkupolája művészi alkotás. Belsejének 170 oszlopa közül 8 porphyrból s 8 zöld jaspisból

melyeket az ezzel az ügyvel foglalkozó konventi bizottság bizonyára rendszeres csoportosításban fog előterjeszteni és melléjük fogja csatolni kritikai megjegyzéseit is.

A véleményekben kétségen kívül lesz elejteni való, mert van bennök túlzott kívánság, utópia is; de vannak egyértelmű és megjegyzésedett kívánalmak is és ezek elől se a bizottság, se a konvent el nem zárkozhatik. Ilyenek különösen: a nyugdíjintézetnek mellőzése, a temetkezési segélyeknek elejtése, a két csoportos, t. i. a 700 frton aluli és felüli osztályozásnak, valamint a partikuláris gyámintézeti tagság megszorításának perhorreszkálása. Ezek a hivatalos véleményekben domborodnak ki és velők multhatatlanul számolni kell.

De vannak sajtó útján kifejezett vélemények is, amelyek nem kevésbé nyomatékosak és ezeket a konvent figyelmen kívül szintén nem hagyhatja, ha csak a felületességnek és elsietésnek vádját magára venni nem akarja. Ilyen mindjárt az az észrevétel, hogy a lelkészi fizetésekre fektetett járulékok kombinálását és majdani fizetését meg kell előznie a lelkészi fizetések országosan egy kulcs szerint való értékelésének, különösen a földjövendelmek kataszteri alapon való számításának, mert különben úgy a befizetéseknek, mint a segélyezéseknek bántó anomáliák állnának elő. Ilyenek a tervezetben, illetőleg az indokolásban felfedezett statisztikai és matematikai hiányok és tévedések, melyeknek elenyésztetése, illetőleg pótlása multhatatlanul szükséges. Ilyen az intézeti pénzek kezelésének nagyon fontos alternatívája: vajjon központilag kezeltesse-e, a földhitelezet útján, — avagy decentralizáltan, a kerületek vagy egyházmegyék útján?

Szóval, a röviden itt vázolt helyzetből is látható, hogy a vélemények nemesak nem segítették elő a végleges megoldást, hanem inkább megnehezítették.

Ilyennek fogja-e találni a konvent a helyzetet? Biztosan meg nem mondható. De annyi tény, hogy feladata most sokkal nehezebb, mint a tervezet kibocsátásakor. És tény az is, hogy a véleményekkel való alapos és lelkiismeretes leszámolásra idő kell; valamint tény az is, hogy a lényeges módosításra szorult tervezet, egy újabb megbeszélésével hamarosan nem helyettesíthető. Újabb eljárás, újabb tanulmány, újabb számvetések váltak szükségessé; ezekkel pedig se a bizottság, se a konvent nem lehet készen az ülések alatt.

Mindent egybevetve, igen természetesnek látszik előtűnni az a feltevés, hogy novemberi ülésein aligha fog még véglegesen dönteni a konvent, hanem meg fogja szabni a további eljárás módozatait, az újabb átdolgozás irányelveit és utasítani fogja az esetleg kiegészítendő bizottságot az ezeknek megfelelő gyors munkára. Egy újabb munkát a tavaszig elkészülhet s az akkor összeülő konvent abban a helyzetben lehet, hogy újabb tervezettel áll majd elő és a jövő év végeig teljesen rendbe hozhatja a gyámintézet ügyét.

Valóban, bármily sürgős legyen is különben e dolog, az itt említett eljárás mégis ki-

készült, régi szent templomokból való. Ez ker. templomnak volt építve, de a törökök Konstantinápoly bevétele után 1453-ban mecsetté alakították át. Az egész 4 nagy, Ephesusból hozott pilléren nyugszik; ezek fölött 6 fél-vastag, keskenyebben álló pillér áll. A négyszög megnyújtva átmege félköralakba s e fölött van a félgömbalaku főkupola, melyből három kisebb oldalkupola nyílik. A főfalakról s a karkatok oldalairól több rendbeli vastartós csillár függ. A templom belseje félkör, köröskörül oldalhelyiségek vannak. Ülőpad egyáltalában nincs a templomban. A hívők itt a sima, négyszögletes kövekkel kirakott talápaton keresztbevetett lábakkal ülnek, a koránból hangos melodiaszerű imákat mormolnak. E fölséges templomot huzamosabb időn át minden oldalról jól kell megnézni, hogy a hatás teljes legyen. Belsejébe mást, mint izlám vallását a maga lábbelijével nem bocsátanak be. Cipőinket tehát le kell vetnünk, vagy azokra bőrpapucsot húzunk, amelyek a templom előtt vannak felhalmozva. De van olyan mecset is a régi városban, amelybe hitetlen (gyaur) nem, — esupán csak hívők (mozlimek) léphetnek be. Ilyen p. o. az Eyoub mecset. A Sophia templomba a belépő-díj 10 piaster. Érdekes templomok még:

vánatos és szükséges és mi, részünkről csak megnyugvással vennők tudomásul, ha feltevé-sünkben meg nem csatlakoznánk.

á-o.

EGYHÁZI ÉLET.

Az ág. ev. egyház egyetemes gyűlése.

(Folytatás és vége.)

II. nap.

Böhm Károly, a budapesti ev. főgimnázium igazgatója bemutatta a tanügyi bizottság jelentését s a konvent megengedte, hogy a pozsonyi és besztercebányai ev. főgimnáziumok államségélyért folyamodhassanak; a pozsonyi ev. egyetemes theol. akad. igazgatója Trlyszénszky Ferenc főesperes bemutatta az intézetre vonatkozó jelentését, melyet a konvent tudomásul vett s az akad. theol. tanárok fizetésjavítását elhatározta.

Most következett a második nap legfontosabb, az egyházi életen túl messze kiható jelentőséggel bíró tárgya: a horvát-szlavon evangélikus egyháznak a magyarországi egyházszervezeti kötelekéből való kiválása, önálló horvát-szlavon ev. egyházi főhatóság létesítése s a horvát-szlavon országos kormány védelme alá helyezkedés által.

Emlékezhettek rá lapunk olvasói, hogy e kérdés lényegét már akkor érintettük (s. Örálló 67. sz.), midőn a bányai ág. ev. egyházkerület gyűléséről adtunk tudósítást. A kérdéses egyházak eddig a bács-szerémi esperességhez tartoztak; a bányakerület a kiválás ügyét oly fontosnak tartotta, hogy maga nem határozott benne, hanem az egyetemes gyűlés elé utasította.

Igaz, hogy Horvát-Szlavonország az 1868. 30. t. cikk értelmében vallás- és közoktatásügyi tekintetben is autonómiát élvez; de az egyházi adminisztráció határai nincsenek oly szorosan elkülönítve s pl. a zágrábi érsek hatósága alá tartozik a Muraköz is, a magyarországi gör. kel. és kath. püspökök hatósága itt-ott horvátországra s megfordítva is kiterjeszkedik. A horvát-szlavon ev. ref. missziói egyházak a dunamelléki ref. egyházkerülethez tartoznak.

A társországokbeli ág. ev. egyházak elszakadása törekvése határozott politikai háttérrel bír; egy Hurban Vladimír nevű pánszláv lelkész, egy Herstein nevű volt papi existencia szították ezt az egyházi forrodalmat, mert azt nem is akarjuk elhinni, hogy a horvát-szlavon országos kormány erkölcsileg támogatná azt. Különben a horvát-szlavon ev. egyháztagok száma 25 ezer s ezek közül 15 ezer szervezkedett és csatlakozott a magyarországi egyházi fenhatóságához s ez által nyertek némi önrendelkezési jogot.

Rohonyi esperességi felügyelő behatóan vázolja a kérdés lényegét, Belohorszky az egyetemes egyház elnöksége s a horvát orsz. kormány útján akarja rendeztetni a társországokbeli evang. egyházi viszonyait. Szehtlo Kornél szerint ez forradalmi kísérlet, de csak a rábeszélés, meggyőzés segíthet.

Stencl vinkovce-neudorfi lelkész hosszabb

az Achmed szultán arab-byzanci stílusú mecsetje s Bajazet és Szulejman szultánok mecsetjei:

Stambulnak egyik legérdekesebb, de egyúttal leglármásabb látványa a 11 nagy vas-kapuvall ellátott, újabbban a földrengés által sokat szenvedett bazár; mely rendkívül nagy kiterjedésű, s valóságos labirintusokból s keresztülkaszál átszelt utcákból áll. Külön kis városrészt e bazár, mely görög, török és albán kereskedőkkel, kíváncsiakkal s naplókval folytat tele van. A bazár részei: az egyiptomi fűszeres bazár kelet összes illat- és fűszerével; a hosszúbazár, ahol a házi iparágak majd mindegyike képviselve van sűrű folytonosságban s végül a legérdekesebb rész a Bezesztán, vagy ó-szerbazár, ahol a legsajátságosabb régiségekkel találkozunk s ahol a persa és kaukázusi bárdok, kardok, kések és fegyverek találhatók. A keleti szőnyegek legtarkább és legdiszesebb választékban lelhetők föl a bazárban. Az ipart azonban leginkább a görögök üzük, míg a törökök igazi muhamedánus nyugodtsággal ülnek készleteik előtt. A görög és örmény életében kínálgatja iparcikkeit, s aki ügyes dragomán (tolmács) kíséretében jól tud megalkudni, olesó szerrel juthat azokhoz.

Stambul nevezetességeihez számíthatjuk

beszédben vázolja a horvátországi evangélikusok helyzetét s kijelenti, hogy a nép nem ért egyet azokkal, akik a különvándást szorgalmazzák, mert fél a nagy költségektől, amelyeket nem bír meg. Az agitátorok azzal édesgetik a népet, hogy majd az országos kormány fizeti a költségeket. Kéri az egyetemes gyűlést, hogy tartsa meg tovább is jóindulatában a horvát-szlavon egyházakat. (Élénk éljenzés.)

Györy Elek szerint itt erélylyel és határozottsággal kell föllépni, mert ez a vakmerő kísérlet nem érdemel kiméletet. Hosszabb nagyhatású beszédében a törvények alapján mutatja ki, hogy mi'lyen jogtalan a horvát túlzók eljárása. Indítványozza, hogy:

1. Keressék meg az országos kormányt a miniszterelnök útján, hogy lépjen közbe a fölmerült esetben az egyetemes egyház törvényes jogainak védelmében.

2. A bányakerületet kériék föl, hogy a fenforgó ügynek előzményeit alapos vizsgálat alá vegye s arról jelentést tegyen.

3. A bács-szerémi esperesség hatalmaztassék fel, hogy minden olyan politikai közzé-
ségben lakó ágostai evangélikust, akik eddig egyházközség kötelekébe nem tartoznak, valamely egyházközségbe bevonjon.

Radó Kálmán a Györy Elek indítványát ajánlja elfogadására.

Báró Prónay Dezső felszólalása után Szehtlo Kornél és Belohorszky Gábor csatlakoznak a Györy Elek indítványához s a maguk indítványait visszavonták.

Az egyetemes gyűlés egyhangulag elfogadta a Györy Elek indítványát.

III. nap.

Az e napi gyűlés első tárgya volt az egyetemes gyámintézetnek Szehtlo Kornél által bemutatott jelentése. Amint annak idején erről az „Ör-
álló” is megemlékezett, ez áldásos intézet ide-
közgyűlését az orosházi ünnepségekkel kapcsol-
latban ott tartotta meg. A gyámintézet be-
vétele 30 ezer forint volt. Prónay elnök leg-
melegebben ajánlotta a gyámintézetet az egyhá-
zunk áldozatkész szeretetébe. A Luther társ-
ságnak Gyurácz Ferenc által előterjesztett jelen-
tése szerint a társulatnak 16 ezer forint vagyona
van. Az orosházi egyház vitás egyházi adó-
ügye peres utra terelgetett; az ó-budai leány-
egyháznak nem engedte meg a konvent az
anyaegyházzá alakulást, mert ily módon való
fenállása nincs biztosítva.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület
állandó igazgató tanácsának véleménye az
egyetemes konvent által megállapított országos
ev. ref. lelkészi özvegy-árvái gyámintézeti alap-
szabály tervezetre vonatkozólag c. a. egy füzetet
kaptunk, mely a nevezett gyámintézeti tervezet
ellen felmerült nézetekkel polemizál. Térészüke
miatt csak legközelebb méltathatjuk.

Az ibrányai (Szabolcsm.) ref. egyház, az
ifju, buzgó lelkipásztor, Szikszay András fárad-
hatlan vezetése, lelkiismeretes fáradozása mel-
lett nagy költséggel és áldozatokkal újította
meg egyházi épületeit, különösen pedig tem-

még a szultánok temetkezési helyeit, a régi
Byzancenak váromjait, Nagy Konstantin omla-
dozó várát, s a nagy egyiptomi toronymagas-
ságu obeliszket, amelyek azonban inkább csak
a régiségbuvárt érdeklik s azok leírásával t.
hallgatóimat tovább nem untatom. Megtekin-
tethető továbbá az Antik-hán dr. Schliemann berlini
tanár kiásott nagyszerű régiségtára, a janicsárok
plátánja, ahol a janicsárokat leöldösték, s a
janicsáröltözetek esarnoka, mely a régibb s maig
is kevésbé változott török viseletet viaszala-
kokban a legbiztosabban tünteti föl. Elragadó s
mégis másrészt félelmet gerjesztő látvány az,
ha az európai utas a janicsár-ház termeibe lép,
s a sok tarka-barka fölfegyverezett törököt
látja rendkívül változatos öltözetében. Egy néme-
lyiknek turbánja néhány kilót tesz, mely viselet
főleg a török birodalom ázsiai részében, maig
is látható. S végül megtekinthető a „fényes
kapu” vagy „magas portaa”, mely a legfőbb
állami tanácsot képezi, az ottomán császári mú-
zeum, mely 2 osztályból áll, u. m. a régiség-
gyűjteményből, s a szoborcsoporthozatokból. A
szobrok különféle nemzetektől valók; így van-
nak: egyiptomi, assyr, kisázsiai, görög és római
szobrok.

(Folytatás köv.)

plomát. A megújított templom fölavatási ünnepe, mint nekünk írják, december 2., vagy 3-án leend méltó ünnepséggel.

TANÜGY.

Derék határozat. A debreceni ev. ref. főiskola, a protestáns egyház és a közoktatásügy egyik büszkesége, hatalmas léptekkel halad az emelkedés amaz útján, melyet céltudatos vezetői elébe tűztek, s melynek fokozatos megvalósítását Debrecen városának és az ev. ref. közönségnek áldozatkészsége lehetővé teszi. Nem rég rendezték s egyenlősítették a tanári fizetéseket; nem rég közöltük, hogy magánalapítványokból és adományokból majdnem százezer frt folyt be az iskola javára s most ismét egy örvendetes mozzanatról számolhat be lapunk.

Közöltük nem régen a tiszántúli ev. ref. egyházkerületnek Debrecen városhoz intézett azon kérvényét, hogy a főiskola egyetemmé fejlesztésére megszavazott kétszázezer frt felét két új jogi tanszék felállítására végett már az 1895. év elejével folyósítsa, vagy e százezer frt alapítvány kamatát fizesse. A városi jog- és pénzügyi bizottság legutóbb tartott ülésében tárgyalta e fontos ügyet s egyhangulag a százezer ft kiutalványozása mellett nyilatkozott, még pedig a következő indoklással: miután a városi közgyűlés a főiskola egyetemmé fejlesztésének előmozdítására s azzal a kikötéssel szavazott meg kétszázezer frt két jogi és két bölcsészeti tanszék alapjául, hogy ezen összeget a beálló és indokolt szükséghez képest bocsátja a kollegium fentartó testületének rendelkezésére; miután köztudomású, hogy a közoktatásügyi miniszter már betérjesztette a doktorátusról szóló törvényjavaslatot, mely az államvizsgálat felvételére csak a legalább 8 rendes tanárral bíró jogakadémiáknak ad jogot, s végül, miután nem engedhető meg, hogy a debreceni jogakadémia, az ország legnépesebb

jogakadémiája ettől a joggól, melyre nézve életkérdést képez ennek a jognak a bírása, clessék, javasolja a bizottság, hogy adassék ugyan a 100.000 ft már az 1895. évben, de előzőleg jelölje ki annak forrását a főszámvevő s kéressék fel a belügyminiszter, hogy a kétszázezer frt alapítvány tevését most már érdemileg is hagyja jóvá, melybe elvileg már 1893. elején beleegyezett.

Nem kételkedünk azon, hogy a városi közgyűlés magáévá teszi a jog- és pénzügyi bizottság javaslatát s hogy a miniszter jóváhagyja azt, mert a debreceni jogakadémiának e két tanszék létszükség.

IRODALOM, MŰVÉSZET.

A magyar nemzet története cím alatt Szilágyi Sándor szerkesztésében egy nagy szabású történelmi munkát indit meg a millennium alkalmából az Athenaeum irodalmi és nyomdai r. társulat. Programjából idézzük a következőket: »Az anyag bősége, a források gazdagsága, a részletek s kritikai kérdések tisztázása ma már csaknem lehetetlenné teszi hogy ezt a feladatot egy ember oldja meg. Ez a meggyőződés bírta a kiadó társulatot arra az elhatározásra, hogy legkiválóbb történetíróink közül éppen azokat, kik egy-egy korszak tanulmányozásának szentelték idejüket, közreműködésre felszólítsa és így minden egyes korszak megírására egy-egy kiváló erőt nyerjen meg. Így jött létre a Millenniumi Történet, mint a tudomány színvonalán álló s a mellett bárkinél is élvezhető olvasmányul szolgáló nagy-szabású nemzeti vállalat. A műnek egységes szerkesztését Szilágyi Sándor, történetírásunk régi bajnoka, vállalta magára (a gazdag képanyag kiszemelésében, a megfelelő művészi reprodukcionális eljárás megválasztásában pedig kiváló szakembereink fogják őt támogatni). A több ezerre menő képek tekintetében a Millenniumi Történet minden hasonló irányú magyar vállalatnál gazdagabb és fényesebb

leend. A mű beosztása a következő: Bevezetés a Magyar Nemzet Történetéhez. Irja Vasary Kolozs hercegprímás. I. kötet: Pannonia. Irják Fröhlich Róbert és Kuzsinszky Bálint A Vezérek kora. Irja Marczali Henrik. II. kötet: Az Árpádok kora. Irja Marczali Henrik. III. kötet: Az Anjouk kora. Irja Pór Antal. — A luxemburgi ház. Irják Fejérpataki László, Schönherr Gyula (egyszersmind segéd-szerkesztő) és Czobor Béla. IV. kötet: Mátyás király. A Jagellok kora. Irja Fraknoi Vilmos. V. kötet: A Separató. Habsburgok és Báthoryak. Bocskay. Irja Károlyi Árpád. VI. kötet: Küzdelem a nemzeti önnállóságért. 1608—1690. Irja Angyal Dávid. VII. kötet: II. Rákóczy Ferencz kora. Irja Thaly Kálmán. VIII. kötet: A hanyatlás kora. 1712—1814. Irja Marczali Henrik. IX. kötet; Az ujjaébredés kora. 1815—1848. Irja dr. Ballagi Géza. X. kötet: A modern Magyarország. 1848—1895. Irja Marczali Henrik. Millenniumi epilóg. Irja Jókai Mór. Az Athenaeum társulat a millenniumi történetet az ezredéves ünnepélyek legállandóbb alkotásává óhajtván tenni, azt lamentes, erős, külön vízzel ellátott papíron nyomtatja. Az első füzet november 8-án jelent meg. Az első füzet 2 önálló s 12 szövegbe nyomott illusztrációval van díszítve. Kitűnően sikerült heliogravure Vágó Pál rajza: »a Magyarok Kiew előtt«, a többi pedig részint hazai, részint oroszországi leletek s tájképek reprodukciója. A szöveg Marczalitól — a történeti és nyelvészeti kutatások eredményeinek művészi feldolgozása. Megragadó képekben domborítja ki ezt a mythicus korszakot s foglalja össze a hagyomány és történet igazságait. Egyiránt szép és igaz képet ad e korról. Egy füzet ára csak 30 krajczár. Megrendelhető (az első füzet mutatványul is) a kiadó társulattól (Athenaeum könyvkiadóhivatala Budapest, Ferenciek-tere 3.) és minden könyvkereskedéstől.

Ballagi Géza akad. level, tagnak, sárospataki jogtanárnak »Emlékbeszéd id. Bárány Vay Miklós felett« c. ezredetileg a sárospataki fő-

bekötve kendővel, mely alul nagy sötét szeméi delejes fényvel világoltak elő.

— Van valami külön szobája? kérdé a tiszt. Hajnalig itt maradunk.

— A magam szobáját is átadhatom, ha talán az ivószoba —

— Ez nem kell, ide a katonák telepesznek le. Hát lássuk azt a szobát.

— Lidi leányom világíts!

A leány megindult a tiszt előtt s bevezette őt egy meglehetősen tágas, tiszta szobába.

A tiszt körülnézett. A szobának két udvarra nyíló ablaka volt vasrostélylyal. Az ajtótól jobbra két ágy, szemközt egy ódon divatu pohár székek, roppant nagy masszív butor. A régi kopottas fénymázás asztal körül ugyan ilyen kopottas székek.

A tiszt még egyszer körülnézett, aztán megtette intézkedéseit. Két katona az ablakok alatt állt őrt, egy a szobaajtónál, egy a fás kamra előtt, mely a korcsmáros szobája mellett volt, kettő lóháton a kapu előtt, a többi az ivószobában telepedett le. A korcsmáros bement a faluba egyetmást bevásárolni, a háznál beteg felesége, egy szolgáló és Lidi maradtak.

— Én az ön társaságában maradok, mondá a tiszt, legalább nem unja el magát. Együtt vacsorálunk.

— Unalomra nem hagyok időt magamnak, reméllem meg van engedve a lefekvés?

— Oh igen, vacsora után lefekhetik ön. Csak az az egy észrevételem van, hogy az alvásra nem sok ideje lesz, mert éjjeli tizenegy órakor lóbe lövetik ön.

— Minden kihallgatás nélkül?

— Már el van itélve.

— Ugy hát csak ruhástól fekszem le. Ha itt az idő, költson fel.

A vacsorát behozták. A korcsmáros lánya Lidi bejött és teríteni kezdett.

Gyönyörű leány volt, az ember beleveszhetett a nézésébe s ismét feltámadhatott szemének egyetlen villanásán.

A hadnagy rajta feledte szemét. Őt nem készültek főbe löni, örülhetett az életnek, ifjú volt és katona, kell-e több, hogy a szív dobogásba jöjjön?

hirtelen löfvágta fejét, össze huzott szemeiben valami félelmes gonyos ragyogás villant meg.

— Bah, mormogá, itt bele kell nyulni a darázs-fészekbe. Rajta.

A kocsisnak egy szót sugott fülébe, aztán beült Vilmos mellé s vágattak tovább.

Kálmán.

Mártonfy Kálmán vágatott a hadvári uton, a vén huszár, ki mellette nyargalt, megszólítá:

— Őrnagy ur — még mindig őrnagynak nevezte, — jobb lesz trappolni, lehetnek spiónok, akiknek feltűnik, ha vágatunk.

— Igazad van, — felelé Kálmán, lassítva lova futását. Azután csak ügetve haladtak. Egy óra mulva elhagyták Hadvart.

Hanem a vén huszárnak valami nem tetszett, nagyon csóválta a fejét.

— Őrnagy ur, nézzen csak jobbra.

— Nos?

— Ott a szántóföldeken nem lát egy lovat kipányázva, mellette valaki hever a földön?

— Valami csikós.

— Nagyon ragyog a feje, a csikósok nem viselnek sárga réz kalapot, az kurazir csákó

— Hm, az meglehet.

— Most nézzen balra.

Arra is szántóföldek voltak s ugyan az a jelenet tünt szeméikbe.

— Most vigyázzon őrnagy ur, ha mi előre haladtunk, mind a két lovas felül lovára és a hátunk mögött az utra térnek egymás mellé. Már én két párt láttam ilyet. Mindjárt hatan lesznek a hátunk mögött.

Mintegy száz lépésnyire haladtak, ekkor Kálmán hátra nézett s csakugyan messze mögöttük lovas katonák tarajos sisakját látta villogni.

— Majd megeresztjük a pejkót és a fakót. A szél se ér nyomunkba.

— Próbáljuk meg csak.

iskola Vay-gyászünnepején elmondott, majd a „Protest. Szemlében” megjelent kitűnő műve, mint a folyóiratból készült külön lenyomat is megjelent. Elmondása s első megjelenése alkalmából közelebbről méltattuk a maga nemében jeles munkát.

Uj lap. Jótékony, meleg eső után bőven terem a gomba, de mégsem oly bőven, mint a magyar irodalom mostanában a lapokat termeli, jótékony eső. vagyis az előfizető közönség észrevehetőbb szaporodása nélkül. Ezen a téren a tultermelés összes jeleivel találkozunk, mert a lapok legnagyobb részét nem új elvi szempontok képviselője, hanem inkább új üzleti vállalkozás és írói ambíció, néha beteges ambíció hozza létre. Tavaly s harmadéve a napi lapok nőttek egyre másra a földről, most a szépirodalmi, divat-és egyéb heti s 2 heti lapokra került a sor. Ezen a téren odáig jutottunk, hogy már majdnem valamennyi jóra való magyar írónak, külön lapra van állítólagos szüksége. Sajnos, hogy a közönségnek nincs ennyi lapra. Ne vegye rossz néven a „Háztartás” című, karácsonykor meginduló lap kiadóhivatala s szerkesztősége, hogy előfiz. fölhívásuknak olvasása alkalmával ezek a gondolatok jutottak eszünkbe s azokat le is irtuk. Annál kevésbé, mert a „Háztartás”, amint az előfiz. felhívás mondja, olyan lap leendő, aminő még nincs s így, ha ígéreteinek megfelel és a közönség felkarolja, a fentebbiek reá nagyon kevésbé vonatkozhatnak. Nem egyszerű divatlap akar lenni, hanem a háztartás minden ágát a főzéstől, sütéstől, szabástól, varrástól, a méh- és gyümölcs tenyésztésig, konyha s egyéb kertészeti, a pincéig stb. stb. 78 különféle rovatban öleli föl, azonkívül irodalmi tájékoztató, utazási, levelezési tanácsadó is lesz, jó regényt is ígér és összes olvasói fővárosi megbízásainak, bevásárlásainak legfontosabb és díjmentes elintézését. Szerkesztője Kürthy Emilné lesz, kiadója a Magyar Nyomda Budapest. VIII. József körút 45. sz. Előfiz. az egész évre 6 ft, negyedévre 1 ft 50 kr.

Debreczenből írják nekünk: Főiskolánk kitűnő rajztanára, Bosznay István, egy nagyobb szabású genreképet küldött a képzőművészeti társulat téli tárlatára. Bosznay, a ki még egészen fiatal ember, már két ízben szerepelt a tárlaton s mint kezdő művészt azok közé sorozta a kritika, kiktől nagyobb szabású műveket várhatunk. E várakozásnak igyekezett megfelelni most említett művével, mely egy forró nyári napon szénagyűjtést mutat be Somogy megyéből. Hiszszük, hogy a kép, melynek alakjai elevenek és jellemzetesek, levegője, színezése, távlata kitűnő, conceptiója ügyes, compositója kifogástalan, s egészen előmlik a lázas de jó kedvtű munkásságnak felemelő hangulata, hiszszük, mondok, hogy a kép e tulajdonságaival magára vonja a műélvező és műértő közönség figyelmét.

Tárcanovellák. Porszemek *Janka* Kálmántól. Kolozsvár. 1894. Ily címmel egy kötetnyi kellemes, de nagyon könnyű olvasmány jelent meg e napokban, szárnypróbálgatás gyanánt. A fiatal novellista, ki nemrégiben még főiskolánk növendéke volt, igen jól és ügyesen kezeli a tollat s úgy látszik, mikor kis elbeszéléseit sajtó alá gyűjtve, elkeresztelte, maga is tisztában volt azok mivoltával: Porszemeknek és tárcanovelláknak nevezte el. Igénytelen, apróbb történetké azok egy-egy tárcá keretében adva elő. Kellemes kis vázlatok, könnyű vonásokkal papírra vetve. A szerző a tárcá novellisták növelje, izlését tárcacikkeken képezte ki. Tovább nem igen íment; úgy látszik, így akart modern lenni: Pedig ilyen módon senki nem nőhet ám nagyra! De mégis jó szelleme vagy tán vidéki elzárkózottsága megvédte ezeknek teljes ürességétől. Mindenik rajzában látszik egy-egy kisebb eszmének halaványabb képe. Csak sejteti őket, érinteni nem meri: fél az unalmasságtól, félti könnyedségét. És még az is látszik apróbb történetkén, hogy az életet csak nézi inkább, mint részt vesz benne s a point kedvéért alakítja meséit Mindezeket szíves jó indulattal mondtuk el. azért,

mert hiszszük, hogy inkább őszinte szót akar hallani tőlünk, mint pusztá dicséretet. Biztassa az a tudat, hogy Katonának sem Bánk-bán volt első műve.

A magyar protestáns egyházi irodalom két nagyérdékű termékét kaptuk lapunk zárta előtt. *Masznay* Endre, a pozsonyi ág. ev. theológiai akadémia tudós és lankadni nem tudó lelkesültségű tanára befejezvéen „Pál apostol élete és levelei” c. nagy s a kritika által is teljes elismeréssel fogadott művének I. részét, Pál életét, most hozzákezdett a II. rész kiadásához is. A „Pál leveleiből” az I-füzet, az egész mű XI—XII. füzeté ép most hagyta el a sajtót; üdvözljük a nagy nevű munkást, a nehéz, de dicsőséges, a prot. egyházra áldásos ut közepén. A füzet ára 60 kr. A másik mű *Dicsőfi* Józsefnek a jeles debreceni lelkésznek munkája „Evangeliumi emelkedések” mely előbb ívekben jelent meg s most köteté összefoglalva, Telegdi K. Lajos debreceni könyvkiadó útján 3 firtért kapható. „Az evangeliumi emelkedéseket” is, mint hittel ékes sziv, tudományban gazdag fő munkáját fogadta a kritika. Mindkettőnek méltó ismertetéséről gondoskodunk.

Hazslinszky Rezső eperjesi kollég. tainár doktori értekezésül a magyarországi királyság betöltését a XVI. században írta meg. A kis értekezés tekintettel van a királynék koronázására s a korona viszonyosságaira. Ismerteti a királyválasztást, szól a választási feltételekről és egyéb alkotmánybiztosítókról, megemlíti a trónöröklést, leírja a koronázási szertartásokat s átnézetet ad a XVI. század koronázott királyairól és királynéiról.

UJDONSÁGOK.

Uj református templom a fővárosban. Az evangelizáció nemes munkája, melyet a fővárosi ev. ref. egyház vezérferfiái oly ál-

Egyet csettentettek a nyelvükkel, még sarkantyú sem kellett a lovaknak, repültek mint a szél.

A vén huszár hátra tekintett.

— Nem mondtam? az áldóját, ugyancsak igyekeznek utánunk!

Mintegy tíz percig vágtattak így.

— Menjünk tempóban, — mondá a vén huszár, nem hagyjuk utól érni magunkat, aztán, ha a hátunkon viszzük is őket Heldenburg tábornok urhoz, az sem lesz baj, csak oda érhessünk.

Mintegy két órát lovagoltak így, majd ügetve, majd vágtatva, midőn most egyszerre Kálmán szólalt meg.

— Marcsi!

— Mit paran . . .

— Már most én kérdezem, nem látsz valamit csillogni előttünk két oldalt?

— De b'zon, most az utra térnek.

Megint haladtak vagy két három száz lépést.

— Hát most?

— Hát hiszen látom.

Megint háromszáz lépés haladás.

Kálmán újra kérdi.

— Hát most?

— Látom, a ragyogóját! no ez szép lesz, elől is hatan, hátul is hatan, két tűz között vagyunk. Órnagy ur, mond tam, hogy hozzunk kardot magunkkal.

— Hiábavaló gondolat, nekünk nem szabad csatát kezdenünk.

A vén huszár mormogott valamit, ami olyan formán hangzott, hogy még is csak jobb volna megverekedni.

— Már most mit csináljunk?

— Kitérni az utról nem lehet. Megyünk előre ameddig ereztenek. Hátha nem is minket illet az egész?

— Nem az ördögöt! Hisz úgy csörtettek utánunk, mint az eszeveszettek.

Körülbelül egy irányban lehettek a székvárossal, mely tőlük jobbra mintegy óra járásnyira lehetett.

A lovakról szakadt már a tajték.

Jobbra mintegy puska lövésnyire terült el egy falu, annak szélén egy csárda látszott a távolban, kínálkozó pihenő hely. De ha letérnek az utról, gyanussá teszik magukat.

E pillanatban az előttük haladó vértések megfordultak s szemközt ügettek velük.

Összenéztek.

— No Marcsi, szól Kálmán keserű humorral, — most páncél közé szorulunk.

— Karperecet kapunk. Hej csak a kardom volna itt!

A csapat összeért a két lovassal. A vezető vértes hadnagy Mártonfy Kálmán elé ugratott s rákiáltott németül, kivont kardját eléjé tartva.

— Halt wer da?

— Mártonfy Kálmán.

— A császár nevében ön foglyom! — Adja át fegyvereit.

— Nincsenek.

— Adja becsület szavát, hogy nem fog nyugtalankodni.

— Mit ért ön ezalatt?

— Hogy nem erőszakoskodik, hanem csendesesen halad közöttünk, akkor nem kötöttem meg.

Kálmán haragosan nézett a hadnagy szemé közé.

— Bolondnak tart ön engem, hadnagy ur, hogy tizenkét fegyveres katona ellen erőszakoskodjam?

— Így jól van.

Ezalatt utolérték őket a hátul jövő lovasok is. Kálmánt közre fogták.

— Kisérője szabad, elmehet, mondá a hadnagy.

Kálmán esodálkozva nézett rá.

— Nincs parancsom őt is elfogni. Legalább megviheti a hirt rokonainak. Az ön elfogatása nem titok.

— Hallod Marcsi, mondá Kálmán, — azt mondják te elmehetsz. Siess haza, mond el, mi történt velem. Kérem a tábornok urat, ne mozduljon sehova.

A vén huszár elvágtatott.

A fegyveres csapat a csárda felé léptetett. A hadnagy udvariasan maga mellé inté Kálmánt. Így lovagoltak egymás mellett, egész a csárdáig.

A csárda kapujában két vértes katona várt rájuk, kik úgy látszott előre voltak küldve helyet csinálni a csapatnak. Egészen este volt már, a csillagok már feltűnedeztek, de a hold még pihent felhőkárpitja mögött.

A korcsmáros a könyhában várakozott a megérkezőkre, mellette egy fiatal nő állott égő gyertyával, feje

kásnak nem lehet semmiféle internacionális mozgalomhoz csatlakoznia; s aztán a Jókai Mór hozzá intézett és utazását, törekvését helytelenítő nyílt levelére adott, valóban szép válasza, mely így hangzik: «Szeged, november 11. Kedves és tisztelt barátom! Én a te nevedet gyermekkoromban tanultam meg tisztelni és azon gyászos napon, midőn atyám ravatala mellé álltal, megtanultam személyedet szeretni. Öröm és tanulság volna tehát rám nézve veled vitatkozni, de mégis engedj meg, hogy ezen alkalommal ezt ne tegyem. Azon kérdést, melyet te felhoztál azon nyílt levélben, melylyel megtiszteltél, több mint két évtized óta vitatja az ország két nagy pártja. Dicsőült atyám is nyilvánítá véleményét e kérdésről. Én atyám oldala mellett tanultam magyar maradni, magyar hazámat szeretni és tőle tanultam a magyar viszonyokat ismerni! Te, aki a szív és ész embere vagy, természetesen fogod találni, hogy ilyen mester tanait lelkemből nem lehet kiirtani senkinek. Oly ember vagyok, ki komoly dolgokkal komolyan és higgadtan szoktam foglalkozni. Megtanultam az élet amaz iskolájában, ahol polgárosult államok a mesterek. Abban, mit, mikor és hogy lehet tenni, tévedhetek, de szándékaim tiszták és szívem nyílt, átlátszó, mint egész életem. Nem járok babérokat szedni. Sokszor kötelek szerénységemet bántja a lelkes fogadtatás, de midőn rá gondolok, hogy az éljenrivalgás ama nagy szellemnek van szánva, aki életet vezetett, míg el nem költözött, feldobban szívem és látom, hogy helyesen teszem, ha ismerkedni megyek a magyar néppel, mielőtt a polgári kötelességek teljesítése terére lépnek, én, ki 44 évig távol voltam hazámtól. Szükséges, hogy megismerjem az országot, amelynek érdekeit védeni s előmozdítani leszek én is hivatva, midőn visszanyerem polgári jogaimat, ha erre engem egy választókerület érdemesnek talál. Ez minden állampolgárnak joga, Kossuth fiának pedig kötelessége, nem törődve a félreértésekkel. Ne vitatkozzunk tehát, tisztelt és szeretett ösz barátom. Haladjunk lelkiismeretes meggyőződésünk eltéről bár, de egyenes utjain és hidd meg, hogy mindég boldog leszek, amidőn érdemteljes jobbotat megszoríthatom. *Kossuth Ferenc*».

Kossuth legközelebb atyja szülőfaluját, Monokot is meglátogatja. Itt, mint a «P. N.»-ban

olvassuk, gróf Andrássy Dénes meghívott vendége lesz, ki Hrdinka jószágigazgatót a fogadásra nézve utasította s ha kevesebben fogják kíséreti, akkor atyjának nem rég renovált szülő házában szállásolják el. Debrecenben nagy ünnepséggel fogják fogadni, s a fogadásban a debreceni nők is résztvesznek a közeli hajdúvármegyei községekből nagy számmal utaznak be egyesek és küldöttségek.

A székes főváros *Kossuthnak* a községi kötelékbe való felvétele iránti kérvényét már elintézte s törvényes akadály nem forogván föl, azt neki kilátásba helyezte. Így a legnagyobb valószínűség szerint a visszahonosítás simán és gyorsan fog lefolyni, ami különben egyedül helyes is.

Érdekes, hogy *Hajnik Imre*, a budapesti egyetem jog- és alkotmány történeti tanára a visszahonosított hűségi esküje tekintetében ugyanazt az álláspontot foglalja el, melyet az «Orálló» ban legközelebb kifejtettünk.

Az edelényi kerületben a függetlenségi és 48-as párt Tankó János budapesti tanárt lépteti fel.

Miklós Gyulát. Borsod-vármegye új főispánját e hó 19 én igatják be ünnepélyesen hivatalába a beigtatáson a szomszéd vármegyek is képviselőileg részt vesznek.

Külföld.

Ausztria. A nemrég elhunyt *Dunajevszky* biboros helyébe *Pucyna* János püspököt nevezik ki krakkói érsekké. A vitás tengerszemügyben az osztrák kormány úgy kívánja a kérdést megoldani, hogy az osztrák és magyar kormány képviselőiből és a két parlament tagjaiból álló bizottságot küldjenek ki. A polgári peres eljárás vitáját *Kronawetter* ellenzése dacára clouturrel bezárták.

Oroszország. A pápa az elhunyt cár temetésén nem fogja magát képviseltetni, ellenben II. Miklós koronázására rendkívüli követet küld s ilyet vár az új cár trónraléptének notifikációja végett is a Vatikánhoz. *Guurko* és *Giers* hír szerint lemondanak, más források szerint pedig *Guurko* az új cárt is a lengyelek ellen izgatja s részvétnyilatkozatukat sem terjesztette föl. II. Miklós esküvéje *Alice* hercegnővel hír szerint mindjárt a temetés után e hó 23-án leend.

KÖZGAZDASÁG.

A budapesti gabonatözsde jegyzése november 15-én:

Buza (uj): *Tiszavidéki*: 100 mm. 82 k. 6 frt 80 kr, 100 mm. 82 k. 6 frt 82½ kr, 100 mm. 81.5 k. 6 frt 85 kr, 150 mm. 81 k. 6 frt 77½ kr, 400 mm. 82 k. 6 frt 87½ kr, 200 mm. 81.8 k. 6 frt 85 kr, 200 mm. 81 k. 6 frt 85 kr. 200 mm. 80.5 k. 6 frt 75 kr. 100 mm. 80.5 k. 6 frt 65 kr, 100 mm. 80.5 k. 6 frt 77½ kr. 100 mm. 80.5 k. 6 frt 65 kr, 300 mm. 80 k. 6 frt 65 kr, 150 mm. 79.6 k. 6 frt 85 kr — *Pestmegyei*: 1200 mm. 81 k. 6 frt 75 kr, 400 mm. 81 k. 6 frt 80 kr. 500 mm. 80.5 k. 6 frt 70 kr, 200 mm. 80 k. 6 frt 67½ kr. 300 mm. 80 k. 6 frt 77½ kr. 200 mm. 80 k. 6 frt 72½ kr, 2100 mm. 79.5 k. 6 frt 77½ kr. 100 mm. 79.3 k. 6 frt 65 kr. — *Fehérmegyei*: 1300 mm. 80.5 k. 6 frt 80 kr. 400 mm. 80 k. 6 frt 75 kr 100 mm. 79.5 k. 6 frt 65 kr. 400 mm. 79 k. 6 frt 70 kr. — *Hartai*: 1100 mm. 81 k. 7 frt 85 kr, 700 mm. 79.5 k. 7 frt 75 kr. — *Bácsmegyei*: 1100 mm. 78 k. 6 frt 70 kr, 1100 mm. 78 k. 6 frt 66½ kr. 100 mm. 78 k. 6 frt 65 kr. 9500 mm. 79 k. 6 frt 77½ kr, 3200 mm. 77.4 k. 6 frt 67½ kr. — *Bánsági*: 3200 mm. 78.5 k. 6 frt 60 kr. — *Dunai*: 1900 mm. 78.4 k. 6 frt 47½ kr. — *Aradmegyei*: 100 mm. 81 k. 6 frt 65 kr. **Zab**: 200 mm. 6 frt 25 kr, 100 mm. 6 frt 17½ kr, 100 mm. 6 frt 15 kr, 100 mm. 6 frt 10 kr. 300 mm. 5 frt 90 kr.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

A tanító hiány. A cikk a mielőbb közlendők közé van sorozva. Figyelmét köszönjük. A személyes invektívák kemények, de a kifogásolt rendelet ugyan kifogás alá való. — **Hegyi Péter** urnak. **Nagy-Enyed** — Szives értesítését köszönjük. Legyen szives az újra expedíalendő példányok számait a kiadóhivatallal tudatni. — **Vörös Károly** lelkész urnak. **Vácson.** Felvilágosító sorait annál inkább kötelességünknek tartjuk közölni, mert éppen Nagytiszt. Ur leg-hívatottabb ama szavazás valódi célzatát híven kommentálni s örülünk, hogy ez illetékes cáfolat az anti-reformerek vad lárámját kellő értékre szállítja le. A közlés a legközelebbi szerdai számban fog történni. — **i.-s.** „A magyar protestantizmus és a millénium” c. szép-lelkes cikkét nagy élvezettel olvastam. Szives bizalommal kérem további munkatársi közreműködését is. „Az országos gyámintéz és a konvent” című cikket az utolsó perében kaptam, de sürgős voltára tekintettel azonnal beigtattam.

H I R D E T E S E K.

A már évek óta fennálló

Első zemplén-megyei honi butor-csarnok

S.-a.-Ujhelyben, a főtéren

ajánlja 5 teremben nagyszerűen berendezett

BUTORGYÁRI TELEPÉT

hol is minden e szakba vágó asztalos- és kárpitos-butorok valamint fantasie- és disz butor, szalon, boudoir, ebédlő- és fogadó-termek részére szükséges bútorok barok és rokoko-stylben a legelegánsabb kivitelben jutányos áron kaphatók.

Továbbá van szerencsém a nagyérdemű közönségnek b. tudomására hozni, hogy butort vásárolni szándékozők kényelmére bolhelyiségem emeletén bútor-minta-termet rendeztem be hol ugyanis ebédlő- és háló-szobák valamint szalonok készen és felállítva a csak gondolható legszépbb kivitelben láthatók.

Ajánlom továbbá tükör- és képraktáramat a bevásárolni szándékoző n. é. közönség becses figyelmébe.

Számos látogatást és pártfogást kérve maradtam

kiváló tisztelettel

WILHELM HENRIK.

A t. hirdető közönség figyelmébe!

Van szerencsénk köztudomásra hozni, hogy a kiadásunkban megjelenő s közkedveltségnek örvendő

ZEMPLÉN NAPTÁRÁBA

— mely már a jövő hét folyamán okvetlenül megjelenik — hirdetések csütörtök azaz november hó 23-áig még mindég elfogadjunk.

A „Zemplén könyvnyomdája” és kiadóhivatala.

Sátoralja-Ujhely, a »Zemplén« könyvnyomtató intézet betűivel.